

Ženský cyklus, božstvo a Miranda Grayová

CYKLIČKÁ SPIRITUALITA

Karolína Grunclová

Článek pojednává o formě alternativní spirituality, ženském těle a Mirandě Grayové. Cílem tohoto článku je představit v českém prostředí nepříliš tematizovaný duchovní proud. Jedná se o spiritualitu úzce související s ženským lůnem, menstruačním cyklem a duchovním prožíváním skrze tělo a tělesnost.

Cyklická spiritualita a její kořeny

Alternativní spiritualita¹ nabízí rozmanité a proměnlivé duchovní směry. Do této kategorie spadá cyklická spiritualita, s jejímiž střípky se můžeme stále častěji setkávat na české náboženské scéně, její slogany často podbízivě hlásají: „Nalad' se na cykličnost a využij ji v praxi. Pochop potenciál jednotlivých fází. Poznej autentickou duchovní menstruaci. Přijetí menstruačního cyklu jako daru, ne jako prokletí. Pohyb na cyklické vlně.“² To vše a mnohem více je dostupné v online prostředí prostřednictvím sociálních sítí jako Facebook nebo Instagram. V rámci této komunity se můžete setkat se jmény jako Tereza Kramerová,³ Tereza Bošková,⁴ Veronika Lančaričová,⁵ Janita Urbanová,⁶ Jana Rosa,⁷ Markéta Prchalová⁸ a dalšími. Vše je v tomto společenství tak trochu magické, vědomé, rituální a cyklické. Jedno mají tyto ženy společné, a to je inspirace Mirandou Grayovou, autorkou duchovní literatury a zakladatelkou spirituálního ženského hnutí.

Duchovní proud Grayové je forma spirituality, kde fyzické tělo představuje pomyslnou startovní čáru pro ponoření se do emocionální a spirituální cesty, která směřuje k individuální transfor-

maci a dosažení harmonie mezi tělem a duší.⁹ Grayová se zaměřuje na ženský cyklus (odtud pojem cyklická spiritualita), ženské lůno a Bohyni. Kořeny tohoto duchovního proudu jsou ovlivněny zejména již etablovanými pohanskými tradicemi, jako jsou wicca, druidismus, spiritualita Bohyně, hnutí lidského potenciálu a feminismus. Praktikování této spirituality probíhá prostřednictvím seminářů a meditací; jejich formy mohou být prezenční či online.¹⁰ Virtuální semináře probíhají na různých platformách, v tomto případě zejména skrze facebookové skupiny. Soudržnost praktikujících se zde buduje pravidelnými meditacemi, ženy se vzájemně poznávají, sdílí dojmy a budují společenství. Díky sociálním sítím je tato spiritualita snadno dostupná, což přitahuje nové účastnice a účastníky, kteří – podle myšlenek Grayové o inkluzi¹¹ – mohou být také praktikující. K šíření duchovních myšlenek dochází i prostřednictvím osobního sdílení: ženy si navzájem doporučují publikace Grayové, diskutují o novém pohledu na menstruační cyklus a jeho možném spirituálním významu.

Miranda Grayová:

vůdkyně cyklické spirituality

Grayová je původem z Velké Británie. Identifikuje se jako malířka, spisovatelka a podnikatelka. První zkušenosti se spiritualitou datuje do období, kdy jí bylo kolem dvaceti let, tehdy začala objevovat, jak se její kreativita proměňuje v závislosti na menstruačním cyklu, a od té doby se tématu věnuje. Je tvůrkyní a iniciátorkou rituálu Celosvětové pozhánání lůna a popularizuje témata, která se týkají cyklické povahy žen. Grayová dle svých slov nachází „dary a talenty“, které jsou ukryté v cyklu menstruace, a popisuje možnosti, jak s cyklem žít, zvládnout ho a duchovně se skrze něj rozvíjet.¹² Spirituální hnutí Grayové se objevuje v posledním desetiletí po celém světě, jeho praktiky jsou překládány do místních jazyků. Do češtiny je překládá Dana Sofie Šlancarová. Grayová je vnímána jako charismatická spirituální učitelka bez institucionalizované autority a její cyklická spiritualita není momentálně považována za nové náboženské hnutí, ačkoli není vyloučeno, že by se tak mohlo stát v následujících letech.

V roce 2011 plánovala Grayová uspořádat v Londýně workshop, tehdy běžně pořádaný při propagaci její první knihy.

Miranda Grayová. Foto: její italská prezentace (<https://www.mirandagray.it>).

Poznámky

1 V tomto článku používám alternativní spiritualitu jako synonymní ke spiritualitě New Age v širším pojetí podle Hanegraaffa. Wouter Hanegraaff ve svých pracích (1998, 2005) hovoří o New Age sensu lato, a umožňuje tím uchovit duchovní směry, jež se vyskytují v západní společnosti jako alternativy k „tradičnímu“ náboženství a ateismu, přesto pojem alternativní spiritualita více respektuje sebeznačení participantů hnutí „stoupenci spirituality“ a je hojně používán v odborných kruzích. Wouter J. Hanegraaff, *New Age religion and Western culture: Esotericism in the Mirror of Secular Thought*, Leiden, New York, Kolín: Brill 1998. – Wouter J. Hanegraaff, „New Age Movement“, In Jones (ed.), *Encyclopedia of Religion*, second edition, 15 volumes, Detroit: Thomson Gale 2005.

2 [Vendulka Pánková], „Menstruace bez bolesti“, online, *Menstruace bez bolesti*, cit. leden 2024, dostupné na <https://www.menstruace-bezbolesti.cz/kurz-na-cyklicke-vlne>.

3 Tereza Kramerová, „Duchovní menstruace“, online. *Tereza Kramerová*, 2017. cit. leden 2024, dostupné na <https://terezakramerova.cz/duhovni-menstruace>.

4 Tereza Bošková, *Inteligentní cyklus*, online, *Tereza Bošková*, 2020, cit. leden 2024, dostupné na <https://terezaboskova.cz/inteligentni-cyklus>.

5 Veronika Lančaričová, *Žena a luna: Cesta k objevování vlastního ženství*, online, *Boho žena*, 2023, cit. leden 2024, dostupné na <https://bohozena.cz/zena-a-luna>.

6 Janita Urbanová, online, *Janita Urbanová*, cit. únor 2024, dostupné na janitaurbanova.cz.

7 Jana Rosa, *Průvodkyně ženy*, Online, *Janita Urbanová*, cit. únor 2024, dostupné online na <https://pruvodkynezeny.cz>.

8 Markéta Prchalová, *Red tent Červený stan* online, *Markéta Prchalová*, cit. únor 2024, dostupné na <https://marketaprchalova.cz/red-tent-cerveny-stan-online>.

9 Ross Clifford a Phillip Johnson, „Embodied witness to alternative spirituality seekers“, *Practical theology*, 12 (3/2019): s. 271-273.

10 Zuzana M. Kostíková, *Současná alternativní spiritualita* (online), [Praha]: Husitská teologická fakulta UK 2020, dostupné online na https://dl1.cuni.cz/.../Soucasna_alternativni_spiritualita-skripta.pdf, s. 36.

11 Forma inkluze spirituality Grayové bude blíže popsána ke konci článku.

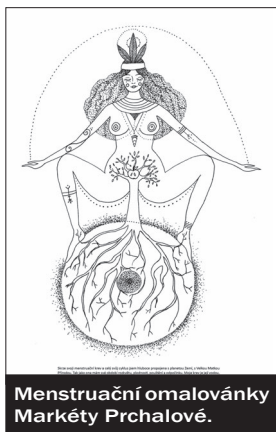
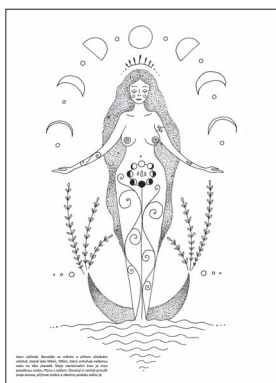
12 Miranda Gray, „An Interview with Miranda Gray“ (online), *Cyklická žena*, 2012, cit. leden 2024, dostupné online na <https://www.cyklickazena.cz/an-interview-with-miranda-gray>.

Během něho měla v úmyslu poskytnout ženám přímé léčení lůna s cílem pomoci jim k procitnutí do jejich „autentického žensství“. I když tento kurz nakonec nebyl uskutečněn, myšlenka poskytnutí pomoci ženám přetrvávala, což vyústilo v první Celosvětové požeňání lůna během úplňku v únoru 2012,¹³ kterého se zúčastnilo 6 029 žen z více než 80 zemí.¹⁴ Grayová prováděla Požeňání lůna¹⁵ zprvu omezeně: pozvala ženy k účasti prostřednictvím e-mailové pozvánky, kterou sdílely s dalšími zájemkyněmi.¹⁶ Postupně rozšířila svou činnost v celosvětové ženské duchovní hnutí s dynamickou organickou strukturou a zahájila výcvik „kněžek“ šířících její nauku.

Grayová je autorkou několika knih a její publikace se staly hlavními věroučnými texty cyklické spirituality. Jejím zásadním dílem je *Rudý měsíc*, které bylo poprvé vydáno v roce 1994 a do češtiny prvně přeloženo v roce 2012. Publikace se dá interpretovat jako psychologizující dílo typu „pomoz si sám“ a zkoumá čtyři ženské archetypy, které mapují etapy menstruačního cyklu a jejich duchovní aspekty. K popisu ženského cyklu používá ženské symboly, mýty a tradiční příběhy. Dalšími díly jsou *Cyklická žena* a *Probuzení ženské energie*. První zmiňovaný díl *Rudý měsíc* poskytuje podrobnější popis čtyř fází cyklu ženy, je průvodcem pro každý den cyklu a zkoumá využití „zesílených“ schopností pro každou z fází menstruačního cyklu. Ve své publikaci *Probuzení ženské energie* se Grayová podrobně věnuje fenoménu Celosvětové požeňání ženského lůna a procesu práce s ním.

Cyklická filosofie, metaformy, záhady krve

Ve spiritualitě Grayové hrají menstruační cyklus a související ženské otázky klíčovou roli. Menzes je významný kulturní

Menstruační omalovánky Markéty Prchalové.

fenomén, o kterém se ve společnosti vede rozmanitý dialog. Profesorka genderových studií Bobelová tvrdí, že i když společnost začala zkoumat přístupy k menstruaci, nedostává se pozornost celkovému vlivu společenského prostředí na ženské zážitky a na to, jak ženy vnímají svou menstruaci a samy sebe.¹⁷

Nejen Grayová na toto tvrzení navazuje. Podle spirituálního feminismu ovlivňují normy spojené s menstruací ženy a zároveň ženy svým vztahem k menstruaci formují kulturní pravidla společnosti. Tuto skutečnost ilustruje míra nahlašování negativních menstruačních symptomů, která je výrazně ovlivněna kulturními postoji a přesvědčeními – ženy v „západní společnosti“ projevují tendenci prožívat menstruaci náročněji ve srovnání s ženami ve „společnosti východní“.¹⁸ Grayová pro

to přistupuje k menstruaci jako k daru, nikoli jako ke stigmatu, dokonce je v jejích pracích chápána jako privilegium.¹⁹ Tento pozitivní obraz cyklické spirituality dokresluje dva proudy. Jsou to metaformní teorie a takzvané „záhady krve“. První tvrdí, že všechny současné kultury mají své kořeny v pradávných menstruačních rituálech, „metaformách“, ty spojují paleolitické kostní kalendáře s měsíčním menstruačním vědomím a tvrdí, že zářezy nalezené ve skupinách po 29 a půl dne nebo po 30 dnech naznačují spojitost s počítáním, které ovlivnilo aritmetiku a matematiku.²⁰ Někteří antropologové se v souvislosti s tím domnívají, že v rané historii byl čas možná měřen podle menstruačních cyklů.²¹ Pro druhý proud mají být ženské „záhady krve“ (první menstruace, porod, menopaouza a další) tělesnými iniciačními a duchovně hlubokými zážitky se spirituální silou.²² Grayová v rámci své duchovní praxe podněcuje ženy ke zlepšení vztahu k vlastnímu tělu, chce utvářet

pozitivní pohled na tělo a propojovat ho s imanentní ženskou Bohyní.

Ve spiritualitě Grayové je promyšlený systém – model cyklické spirituality – který chce poskytnout komplexní pohled na sociální, osobní, emocionální a spirituální život žen. Klíčovým emicickým pojmem je „cyklické žensství“, což Grayová a její příznivkyně definují jako spojení ženského těla s menstruačním cyklem a cyklem lunárním. Michaela Ondrašínová,²³ která získala za religionistickou práci o cyklické spiritualitě doktorát, přichází s myšlenkami, že můžeme „cyklickou ženu“ chápat jako jednu z forem uvlastněné ženské subjektivity, kde sledování ženských cyklů slouží jako zdroj síly.²⁴ Cyklické, Posvátné žensství, či chcete-li, Bohyně má v cyklické spiritualitě čtyři možné podoby vyjádřené archetypy: Panny, Matky, Čarodějky a Baby. Jde o konstrukt čtyř-Bohyně, který vychází původně z wiccanského konstrukt troj-Bohyně. Celé jádro teorie cykličnosti spočívá v modelu měsíčního cyklu rozděleného do čtyř fází, z nichž každá je spojená s fyziologickým obrazem, menstruačním cyklem, archetypem, ročním obdobím a každá z nich má odrážet ženské prožívání a chování.²⁵ Sešavený model je následující: 1) reflektivní fáze, menstruace, archetyp Baba, zima, pasivní; 2) dynamická fáze, před ovulací, archetyp Panna, jaro, aktivní; 3) expresivní fáze, ovulace, archetyp Matka, léto, pasivní; 4) kreativní fáze, pre menstruace, archetyp Čarodějka, podzim, aktivní.

Měsíční matky a institucionalizace cyklické spirituality

Navzdory prvnímu zdání neformálnosti má cyklická spiritualita institucionalizovaný přístup, tento je dobrovolný a odlišuje se od tradičních náboženských institucí, je adaptovaný na současnou postmoderní a „tekutou dobu“.²⁶ K šíření a organizaci svého učení používá Grayová instituci „Měsíčních matek“, je to společenství žen, které předávají její nauku prostřednictvím workshopů a Požeňání. Měsíční matky jsou certifikované náboženské specialistky v oblasti cyklické spirituality. Autorizované (absolventky) Matky²⁷ získávají oprávnění poskytovat osobní požeňání dělohy a léčení dělohy za poplatek. Grayová popisuje workshopy Matek jako příležitost k praktickému rozvoji, který může ženám poskytnout trvalý příjem. Kapitalismus zde má slou-

žit jako nástroj pro mazání socioekonomických rozdílů.

Výcvik má tři úrovně, poskytující specifické kompetence. Měsíční matky si troufám označit za globální fenomén s přibližně pěti a půl tisíci zastoupeními v 61 zemích. V současnosti je v Česku kolem 130 žen, které jsou absolventkami výcvikového kurzu a které vedou jednotlivá celosvětová i lokální žehnání lůna.

Celosvětové požehnání lůna jako vzrůstající trend

Děloha, též nazývaná lůno, představuje symbol ženství, který je v mnoha kulturách stále vysoce ctěn. Grayová přináší revoluční koncept, kde se ženy z více než 150 zemí zapojují do společných setkání, přičemž největší zájem je ve Střední a Jižní Americe a evropských státech. Tato spiritualita se pokouší zdůraznit inkluzivitu a snaží se vyhnout výsadní elitě bílých žen ze střední třídy, jak Grayová ilustruje na příkladu africké vesnice, kde se ženy naučily meditace nazpaměť kvůli absenci psaného jazyka a přístupu k internetu.²⁸ Grayová chce nabídnout všem ženám napříč různými kulturami možnost propojení se s „univerzálními ženskými energiemi“.²⁹ S touto nabídkou se lze běžně setkat pětikrát ročně, v únoru, květnu, srpnu, říjnu a prosinci. Páté setkání udržuje komunitu a je přístupné jen pro Matky.

Požehnání lůna pracuje s „energií“, má to být proces energetického vyladění (meditací) a přijetí energie (požehnání), považované za dar od Božského ženského aspektu.³⁰ Vyladění má spočívat ve zvyšování vibrací člověka, aby byl v souladu s danou energetickou vibrací. Tento proces vyladování se lze označovat jako

channeling, pracuje s energií od cyklické Bohyně, přenášenou skrze média Měsíčních matek. Požehnání má léčit dělohu, posilovat propojení s ženskou Bohyní, Lunou a Zemí, a má obnovovat ženskou energii ve světě. Během této praxe ženy uvádějí různé tělesné vjemy, jako je tlak nebo teplo v různých částech těla, což má symbolizovat otevírání energetických center a proudění energie skrz ně.³¹

Pozvánka na oslavu Bohyně

Požehnání představují skupinová setkání žen podobná ženským kruhům. Zaměřují se na probuzení ženských energií a jsou vedeny Matkou, obvykle v online prostoru. Energií lze probudit i na osobních setkáních. Účastnice nezůstávají anonymní, pro účast musí uvést alespoň své křestní jméno. Tím je Matce umožněno poskytovat jim konkrétní požehnání. Meditace probíhá podle přesně stanoveného postupu s několika pomůckami,³² které jsou doporučovány pro doplnění, ale meditace může proběhnout i bez nich. V závěrečné části rituálu se doporučuje přinést jídlo, které představuje oslavu cyklické Bohyně. Toto jídlo symbolizuje tělo Bohyně Matky, účastnice jsou povzbuzovány vnímat ho jako smysluplnou modlitbu lásky a spojení. Odkaz na „jezení těla Mat-

ky“ evokuje transsubstanciaci během eucharistického obřadu – tato symbolika posiluje pocit sounáležitosti a propojení žen v rámci hodnot této spirituality. Ženy se přesto běžně mimo meditace nesetkávají a neudržují pravidelný kontakt. Ve skupině je obvykle 8–10 žen a mnohé z nich se účastní rituálu opakovaně.

Inkluze v přijetí požehnání lůna

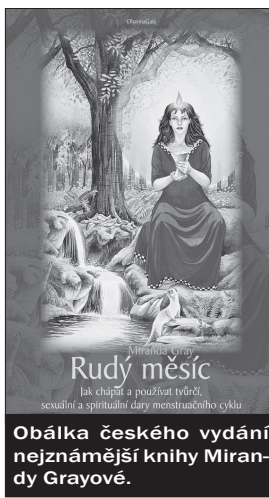
Klíčovou myšlenkou Požehnání je, že ženy musí mít menstruační cyklus, aby mohly přijmout požehnání lůna. Přesto zde dochází k jistému paradoxu, Grayová podporuje i mladší dívky, které ještě neměly první menstruaci (pro ně je určena meditace pro matky a dcery), a také ženy, které nemenstruují

nebo nemají dělohu. Všechny tyto mohou přijmout požehnání i přes absenci lůna či menstruace. Východiskem pro tento paradox je „energie“. V ženském těle, kde děloha fyzicky chybí či je dysfunkční, má být přesto přítomno „centrum energie dělohy“, proto má být požehnání vhodné i pro ženy po přechodu. Cyklické ženství má být vlastní všem ženám.³³

Zajímavým momentem individualizace spirituality je možnost přijmout nebo odmítnout Božskou energii podle vlastních potřeb – díky tomu ji mohou

Ilustrace z přezetace Mirandy Grayové (<https://wombblessing.com/>).

Obálka českého vydání nejznámější knihy Mirandy Grayové.

13 Miranda Gray, *Probuzení ženské energie: cesta celosvětového požehnání lůna: zpět k autentickému ženství*, Praha: Dharmagaia 2018, s. 9.

14 Například se zúčastnily ženy z oblastí jako Galapágy, ostrovy Réunion a Polynésie, z arabských zemí a Izraele, z Latinské Ameriky, Severní Ameriky, Bali, Koreje, evropských zemí, Austrálie, Indie a dalších, které Grayová blíže nespecifikuje. Gray, *Probuzení ženské energie...*, s. 10.

15 V článku používám zkrácené formy s verzálkou Požehnání lůna, Požehnání či Celosvětové požehnání pro název praxe Celosvětové požehnání lůna. Pokud mluvím o formě rituální praxe používám požehnání nebo žehnání bez verzálky.

16 Gray, *Probuzení ženské energie...*, s. 23.

17 Viz Chris Bobel, *New Blood: Third-wave Feminism and the Politics of Menstruation*, Rutgers University Press 2010, s. 7.

18 Sharon Moloney, „From Menstrual Shame to Bleeding as a Spiritual Practice“, in Kevin G. Lockhard (ed.), *The Psychology of Shame*, Nova Publishers 2014: s. 10.

19 Miranda Gray, *Rudý měsíc: jak chápat a používat tvůrčí, sexuální a spirituální dary menstruačního cyklu*, Praha: Dharmagaia 2011, s. 11–13.

20 Moloney, „From Menstrual Shame...“, s. 10.

21 Alexander Marshack, „The Roots of Civilization: The Cognitive Beginnings of Man's First Art, Symbol and Notation.“, *American Anthropologist* 95 (4/1993): s. 1027–1028.

22 Moloney, „From Menstrual Shame...“, s. 7–8.

23 Viz Michaela Ondrašínová, *Cyklické tělo, spiritualita a probuzení ženy: přepisování genderových identit v prostředí ženských kruhů*, Brno: Masarykova univerzita 2016, 141 s.

24 Ondrašínová, *Cyklické tělo...*, s. 11–12.

25 Gray, *Rudý měsíc...*

26 Kosticová, *Současná alternativní spiritualita...*, s. 52.

27 Používám zkrácenou verzi pro Měsíční matky, tou je Matky s počáteční verzálkou.

28 [Miranda Gray], „Some questions about the Womb Blessing answered!“, <https://wombblessing.com/some-questions-about-the-womb-blessing-answered>.

29 Ibid.

30 [Miranda Gray], „Co to je celosvětové požehnání lůna?“ (online), *Womb Blessing Attunement. Female Energy Awakening*. Miranda Gray, 2019, cit. leden 2024, dostupné na <https://wombblessing.com/about-the-womb-blessing/what-is-the-worldwide-womb-blessing>.

31 Miranda Gray, „Příprava na požehnání ženského lůna“ (online), *Womb Blessing Attunement. Female Energy Awakening*. Miranda Gray, 2012, cit. leden 2024, dostupné na <https://wombblessing.com/wp-content/uploads/2019/05/Womb-Blessing-introduction-czech.pdf>.

32 1) Dvě menší misky, do jedné se vkládá menší čajová svíčka, do druhé se nalévá voda, misky jsou v této duchovní praxi symbolem svatého grálu, ženské dělohy. Proto je doporučováno, aby misky měly pro ženu jakousi citovou hodnotu. 2) Čistá voda, 3) šál nebo šátek; svou barvou by měl evokovat fázi aktuálního ženského cyklu, ve kterém se žena nachází, nebo fázi života ženy, či Ženskou Bohyní, 4) něco malého k jídlu.

33 Gray, *Probuzení ženské energie...*, s. 10.

praktikovat těhotné ženy, protože dítě v lůně má možnost „rozhodnout se“, zda tuto energii přijme či nikoli, a není nijak ohroženo. Grayová jde v inkluzi a individualizaci ještě dál, připouští možnost, aby i muži praktikovali cyklickou spiritualitu i přes předpokládanou dichotomii mezi „cyklickým“ ženstvím a „lineárním“ mužstvím. Muži se sice nezapojují přímo, ale Grayová pro ně vytvořila meditaci Měsíční požehnání, mužský ekvivalent Požehnání lůna, který mohou muži praktikovat současně s ženami v den, kdy probíhá Požehnání. Grayová podporuje myšlenku, že ženská cyklická povaha má místo ve všech aspektech života.

Závěrečné myšlenky

Miranda Grayová je stoupenkyně spirituálního feminismu, která hodnotí menstruaci jako něco, co ženu obohacuje, popisuje menstruaci jako dar a možnost, jak může žena poznat sebe sama, spojuje ji s ženským tělem a s ponořením do sebe. Používá pojmy esenciálního žensství, ke kterému se může dostat každá žena i muž, ženských archetypů a ženské Bohyně. Spiritualita Grayové může být charakterizována jako neformální duchovní sesterstvo či společenství s cílem sdílet společné duchovní putování. Tak jako ztělesněná spiritualita považuje všechny dimenze lidské bytosti za potenciální místa pro transcendentní zážitky, tak právě tělo hraje klíčovou roli ve spiritualitě Grayové, propojuje se zde ženské tělo s lunárním cyklem, s duchovní zkušeností a otevírá ženám, všem „vědomým“ stoupenkám, možnost zkoumat duchovní zážitky podle vlastních podmínek. ■

Cyclic Spirituality

The article discusses Miranda Gray and her form of spirituality that focuses on the cyclic feminine form, specifically embodied spirituality and the Universal Womb Blessing spiritual practice. The aim of the article is to present a rarely discussed spiritual trend in the Czech society. The introduction presents cyclic spirituality and its classification, followed by the introduction of the charismatic personality of Miranda Gray, followed by an analysis and description of the philosophy and spiritual practice of Gray's cyclic spirituality.

Bc. et Mgr. **Karolína Grunclová** (*1990) vystudovala Husitskou teologickou fakultu UK, obor sociální pedagogiky a učitelství náboženství, filosofie a etiky. Zaměřuje se na současnou alternativní spiritualitu a její kontext v rámci genderových specifik. Vyučuje na státní základní Montessori škole.